

СХРЕЩУВАННЯ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ХУДОБИ ІЗ ШАРОЛЕЗЬКОЮ ТА КІАНСЬКОЮ ПОРОДАМИ. ЧАСТИНА II: ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ

***Д. К. Носевич, кандидат сільськогосподарських наук
Л. В. Гаврись, студентка***

Вивчено довічну продуктивність помісних корів, отриманих від схрещування маток симентальської породи з плідниками шаролезької та кіанської порід. Встановлено, що схрещування симентальської та шаролезької порід не призводить до підвищення продуктивності корів. У помісних тварин спостерігається зниження молочності та погіршення збереженості телят, а за кількістю продукції, отриманої під час періоду експлуатації, вони достовірно не відрізняються від чистопородних сименталів. Схрещування сименталів з кіанами призводить до суттєвого зниження продуктивності корів. Цей варіант добору збільшує на 4 місяці вік першого отелення, знижує молочність, збереженість приплоду і тривалість життя корів, збільшує період між отеленнями, кількість абортів і мертвонароджених телят. Довічна молочність помісей в 1,8 раза менша, ніж у чистопородних симентальських корів.

***М'ясне скотарство, схрещування, симентальська порода,
шаролезька порода, кіанська порода.***

Найефективнішим методом розведення м'ясної худоби для виробництва телятини є промислове схрещування. Воно дозволяє не тільки

об'єднати в помістях продуктивні особливості вихідних порід, а й отримати ефект гетерозису. На відміну від двопородного, схрещування трьох і більше порід дає змогу збільшити ефект гетерозису за ознаками м'ясної продуктивності молодняку й використовувати переваги помісних корів.

Наприклад, трипородне промислове схрещування британських порід (абердин-ангус х герефорд х шортгорн) дозволило на 6 % збільшити вихід приплоду, на 8 – телят при відлученні й на 10% – живу масу відлучених телят. Водночас, при двопородному схрещуванні ці показники, порівняно з чистопородним розведенням, збільшилися лише на 1,4 і 5%, відповідно [2].

Ефект використання багатопородного промислового схрещування, у першу чергу, залежить від продуктивності корів, тому перед його впровадженням необхідно перевірити вихідні породи на сумісність, з урахуванням продуктивності помісних маток за тривалий період експлуатації.

Мета досліджень – вивчити продуктивність помісних корів, отриманих при схрещуванні маток симентальської породи з плідниками шаролецької та кіанської.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводили за матеріалами виведення української м'ясної породи великої рогатої худоби в СТОВ «ВОЛЯ» Золотоніського району Черкаської області.

Для вивчення виділено три групи тварин. Перша (контроль) – чистопородні симентальські корови, друга – помісі сименталів із шароле (1/2 Ш 1/2 С) і третя – помісі з кіанською породою (1/2 К 1/2 С). У корів виділених груп вивчали відтворювальні якості, молочність і результати довічної експлуатації. Відтворні якості вивчали за віком першого отелення, періодом між отеленнями, збереженістю телят до відлучення, кількістю отелень і відлучених телят, часткою абортів і мертвонародженого приплоду. Молочність визначали за живою масою телят при відлученні, перерахованої на вік 210 днів. Коректування молочності на стать теляти й вік корови не проводили. Ефективність довічної експлуатації оцінювали за відсотком відбракування первісток, тривалістю життя тварин, їх довічною молочністю, у тому числі з розрахунку на один день життя. Тривалість життя корів визначали за їх віком на час відлучення останнього теляти після 210 днів підсисного вирощування. Результати дослідження аналізували за методами варіаційної статистики [1].

Досліджуване поголів'я утримували за технологією м'ясного скотарства, у літній період – на пасовищі, узимку – на спеціалізованому комплексі. Телят до 6–8-місячного віку вирощували на підсисі. Отелення отримували протягом усього року, зі зміщенням основної їх частки на весняний період.

Результати досліджень. Помісні первістки, отримані від батьків шаролецької породи, за більшістю ознак продуктивності не відрізнялися від чистопородних сименталів (табл. 1). У них встановлена дещо менша кількість абортів і мертвонароджених телят, а також відсоток вибракування.

Статистично достовірною різницею між шароле-симентальськими помістями і чистопородними сименталами встановлена лише за молоч-

ністю. Телята, відлучені від помісних корів, поступалися приплоду чистопородних за живою масою на 11 кг ($P>0,95$).

1. Продуктивність первісток

Ознака	Група					
	I		II		III	
	n	M±m	n	M±m	n	M±m
Вік першого отелення, міс.	64	28±0,6	125	28±0,4	84	32±0,8 ^{***(1,2)}
Кількість абортів і мертворождалих телят, %	80	5,0±2,44	137	2,2±1,25	84	11,9±3,53 ^{**} (2)
Молочність, кг	69	237±4,1	119	226±3,2 ^{*(1)}	56	199±5,0 ^{***} (1,2)
Збереженість підсисних телят, %	80	86,3±3,85	137	86,9±2,89	84	66,7±5,14 ^{**} (1) ^{***} (2)
Вибракування первісток, %	80	6,3±2,71	137	2,9±1,44	84	26,2±4,80 ^{***} (1,2)
Період між першим і другим отеленнями, днів	75	457±15,2	133	460±12,9	62	535±19,2 ^{***} (1,2)

*) $P>0,95$; **) $P>0,99$; ***) $P>0,999$; (1), (2); (1,2) – порівняно з відповідною групою.

Помісні первістки, отримані від схрещування симентальських маток із кіанськими плідниками, за всіма врахованими ознаками поступалися не тільки чистопородним ровесницям, але й шароле-симентальським помісям. Від них на 4 місяці ($P>0,999$) пізніше отримали перше отелення і на 6,9 % більше абортів і мертворождалих телят. Жива маса їх телят при відлученні була на 38 кг ($P>0,999$), а збереженість – на 19,6% ($P>0,99$;) меншою, ніж у чистопородних корів. У первісток III групи на 78 днів був довшим період до наступного отелення, а частка їх вибракування була більшою на 19,9% ($P>0,999$). Погіршення ознак продуктивності пов'язане із впливом кіанської породи. Зокрема, збільшення віку першого отелення зумовлене підвищенням великорослості корів, а між розмірами самиць і віком досягнення ними фізіологічної зрілості існують негативні генетичні кореляції [3]. Погіршення інших ознак продуктивності первісток імовірно пов'язане з поганим пристосуванням кіан-симентальських помісей до умов експлуатації в Україні.

У цілому, протягом усього періоду експлуатації, найвища продуктивність була у чистопородних симентальських корів (табл. 2). Вони мали перевагу над помісними за довічною молочністю, у тому числі з розрахунку на один день життя.

Помісі II групи достовірно поступалися чистопородним коровам за молочністю й збереженістю підсисних телят. І хоча у них виявлена тенденція до збільшення тривалості життя та кількості отриманого й відлученого приплоду, схрещування сименталів із шаролезькою породою не призводить до поліпшення довічної продуктивності корів.

Схрещування сименталів з кіанами суттєво погіршило продуктивність корів. Від них за час експлуатації отримано на одне теля менше ($P>0,99$), збереженість приплоду була на 18,6 % гіршою ($P>0,999$), а різниця у кількості відлученого приплоду становила 1,5 голови ($P>0,999$). Помісі з кіанською породою мали меншу молочність і тривалість життя,

2. Довічна продуктивність корів

Ознака	Група					
	I		II		III	
	n	M±m	n	M±m	n	M±m
Середня кількість отелень	80	4,5±0,24	137	4,8±0,19	84	3,5±0,28 ^{**} (1) ^{***} (2)
Середня кількість відлучених телят, гол.	80	3,8±0,21	137	3,9±0,16	84	2,3±0,23 ^{***} (1,2)
Середня молочність, кг	79	223±4,4	134	209±2,0 ^{**} (1)	74	199±2,9 ^{***} (1) ^{**} (2)
Довічна молочність, кг	79	835±44	134	809±3,4	84	459±45 ^{***} (1,2)
Тривалість життя, років	65	7,6±0,35	125	7,9±0,26	84	6,8±0,39 ^{**} (2)
Кількість абортів і мертвороджених телят, %	359	2,8±0,87	652	2,6±0,62	295	4,4±1,19
Період між отеленнями, днів	75	498±13	133	487±8	62	522±15 [*] (2)
Довічна молочність із розрахунку на один день життя, г	65	291±11	125	273±8	84	168±10 ^{***} (1,2)

*) P>0,95; **) P>0,99; ***) P>0,999; (1), (2); (1,2) – порівняно з відповідною групою.

довший період між отеленнями та більшу кількість абортів і мертвороджених телят. У результаті їх довічна молочність була у 1,8 раза меншою, ніж у симентальських корів. Отримані дані свідчать про абсолютну непридатність використання кіанів на проміжних етапах багатопородного промислового схрещування із симентальською породою. Використовувати таким чином шаролезьку породу також неефективно, оскільки це не призводить до підвищення продуктивності маточного поголів'я.

Висновки

1. Схрещування симентальської та шаролезької порід не призводить до підвищення продуктивності корів. У помісних тварин спостерігається зниження молочності й погіршення збереженості телят, а за кількістю продукції, отриманої за період експлуатації, вони достовірно не відрізняються від чистопородних сименталів.

2. Схрещування сименталів із кіанами призводить до суттєвого зниження продуктивності корів. Цей варіант добору збільшує на 4 місяці вік першого отелення, погіршує молочність, збереженість приплоду й тривалість життя корів, збільшує період між отеленнями, кількість абортів і мертвороджених телят. Довічна молочність корів цієї групи в 1,8 раза менша, ніж у симентальських.

3. Оскільки схрещування маток симентальської породи з бугаями шаролезької та кіанської порід не призводить до підвищення продуктивності корів, цей варіант підбору рекомендується використовувати лише на заключному етапі промислового схрещування, з метою підвищення м'ясної продуктивності молодняка.

Список літератури

1. Плохинский Н. А. Биометрия / Н. А. Плохинский – Новосибирск : Изд-во Сибирского отделения АН СССР, 1961. – 364 с.

2. Frahm R. R. Crossbreeding Beef Cattle, III / R. R. Frahm // Oklahoma Cooperative Extension Service ANSI-3152 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pods.dasnr.okstate.edu>

3. Meyer K. Estimates of genetic parameters for mature weight of Australian beef cows and its relationship to early growth and skeletal measures / K. Meyer // Livestock Production Science. – 1995. – Vol. 44, is. 2. – P. 125–137.

Изучена пожизненная продуктивность помесных коров, полученных при скрещивании маток симментальской породы с быками шаролезской и кианской. Определено, что скрещивание симментальской и шаролезской пород не приводит к повышению продуктивности коров. У помесных животных наблюдается снижение молочности и ухудшение сохранности телят, а по количеству продукции, полученной за период эксплуатации, они достоверно не отличаются от чистопородных симменталов. Скрещивание симменталов с кианами приводит к существенному снижению продуктивности коров. Этот вариант подбора увеличивает на 4 месяца возраст первого отёла, снижает молочность, сохранность приплода и продолжительность жизни коров, увеличивает период между отёлами, количество абортос и мертворожденных телят. Пожизненная молочность этих помесей в 1,8 раза меньше, чем у симментальских коров.

Мясное скотоводство, скрещивание, симментальская порода, шаролезская порода, кианская порода.

The lifelong productivity cows of the crossbreeding of Simmental females and Charolais and Chianina bulls are studied. It is set, that crossbreeding of Simmental and Charolais breeds do not brings to the increase of the productivity of cows. Cross animals have a decline of calf weaning weight and safety, and on the products got for period of exploitation, they for certain do not differ from pure Simmental breed. The results of the Simmental and Chianina breeds cross are the substantial decline of the cow's productivity. This cross variant worsens of first calving age on 4 months, reduces calf weaning weight and safety and lifelong of cows, increases a between calving period, amount of abortions and stillborn calf. Lifelong calf weaning weight of Simmental-Chianina cross cows there is less than for Simmental cows in 1.8.

Beef cattle, crossbreeding, Simmental Breed, Charolais Breed, Chianina Breed.